

Deg være ære, Herre over dødens makt!

Jeg satt på rommet hun delte med fire andre og hørte hørte fortellingen hennes. Romkameratene var også der. De kunne fortalt tilsvarende fortellinger. Vi var i Kongo og kvinnene var i et senter for voldtatte. Fortellingene deres handlet om massevoldtekter, drap på menn og barn, dramatisk flukt gjennom skogen i håp om å finne noen som kunne støtte dem tilbake til livet.

I vår tid er det bare det jødiske folks erfaringer som overgår den kongolesiske befolkningens lidelser. Det hevdes at da kong Leopold av Belgia overførte Congo til den belgiske stat, hadde 10 millioner kongolesere mistet livet. Massakrene og straffemetodene var uhyrlige, avhogne hender ble f.eks. brukt som kvittering på utdelte kuler. Alt handlet om å suge så mye av de enorme naturressursene ut av landets jord og skoger som mulig slik at den europeiske sivilisasjonen kunne få et solid, økonomisk fundament. Dette var også den belgiske statens hovedprinsipp for styringen av landet frem til uavhengigheten i 1960. I det uavhengige Kongo ble det etablert et styre som fortsatte utnyttningen av naturressursene til liten glede for befolkningen i landet. I kjølvannet av folkemordet i nabolandet Rwanda, etablerte folkemordere en bevegelse i Congos jungel. Den politiske ustabiliteten ledet til det som kalles Afrikas første verdenskrig. Utløst av ønsket om rask profitt fra Kongos utrolige naturressurser, ble en rekke land, naboer og allierte involvert i en blodig krig på slutten av 1990-tallet. Noen klarte å flykte, og noen av dem lever i Norge som flyktninger. Men det store flertallet levde i krigen med mange hærer og militser. Det var disse gruppene, fra alle sider av konflikten, kvinnene kunne fortelle om. Voldtekt var et middel i krigføringen, brukt for å ødelegge de andres fremtid ved å mishandle kvinnene, ydmyke og paralysere mennene og skape angst og redsel blant alle.

Å lytte til Kongos historie og disse kvinnenes fortellinger gir fortellingene om Jesus i Jerusalem i påskeuken for snart 2000 år siden vår tids dybde. Slik kvinnene ble mishandlet, ble Jesus pisket og slått. Slik kvinnene ble overlatt til seg selv, erfarte Jesus at hans nærmeste forrådte ham, sovnet når de skulle våke, benektet kjennskap når de ble spurt. Dette er kvinnenes erfaring av manglende beskyttelse og solidaritet fra alle oss som visste om dem, men gjorde for lite for å beskytte dem. Slik kvinnene må ha følt det i de mørkeste timene, ropte også Jesus ut det grunnleggende spørsmålet: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?

I Skavlans siste program før påske fortalte den amerikanske forfatteren Joseph Frey om hvordan han hadde bedt til Gud om å redde hans dødssyke sønn, eller i alle fall vise ham at sønnens sykdom var en del av en større guddommelig plan som kunne gi mening til lidelsen. Siden Frey ikke fikk noen slik åpenbaring, fant han ingen grunn til å begynne å tro på Gud.

Forskjellen mellom den privilegerte forfatter og de fattige kvinnenes forståelse av Gud i lidelsen er påfallende stor. Der Frey forventet Guds inngripen i lidelsen, opplevde kvinnene Guds tilstedeværelse i lidelsen. Der Frey forventet helbredelse, erfarte kvinnene fellesskapets styrke. Og der Frey avskrev at Gud kan overvinne døden, ga kvinnenes overbevisning om at Gud er Herre over døden, håpskraft til å bygge sine liv opp igjen samtidig som sorgen over de døde kunne sees i deres øyne.

Påskens drama gir oss alle muligheter til å gjenkjenne våre dypeste erfaringer av oss selv og av andre. De finnes der alle sammen i fortellingene om det som skjedde i Jerusalem i det som i kirkens tradisjon heter Den stille uke, fra palmesøndag til 1. Påskedag.

Nøkkelen til å forstå påskens budskap, er å lytte til bekjennelsen om at Jesus og hans erfaringer, faktisk er Guds erfaringer. Det er Gud som opplever svik, tortur, urettmessig domfellelse av religiøse og politiske ledere, spott, ydmykelse og barbarisk henrettelse. Det er dette som er grunnlaget for kvinnenes opplevelse av Guds tilstedeværelse i lidelsen. Bildene av den korsfestede og hans identifikasjon med dem, gir dem en guddommelig anerkjennelse selv i den verste ydmykelse og mishandling.

Men påsken avsluttes ikke med Jesu lidelse og død. Påsken avsluttes med det utrolige budskapet til kvinnene som kommer til Jesu grav for å stille den døde kroppen: Frykt ikke! Jeg vet at dere leter etter Jesus, den korsfestede. Han er ikke her, han er stått opp, slik som han sa.

Jesus beseiret døden i Jerusalem den gangen. Hans oppstandelse viste for kvinnene og tilhengerne at Gud er sterkere enn død og mørket. Det var krevende for Jesus tilhengere og samtidig å akseptere oppstandelsen. Folk sto ikke opp fra de døde den gangen heller. De dødes oppstandelse var ingen vedtatt sannhet alle sluttet seg til, heller ikke blant jødiske teologer. Men den tomme graven gjorde ende på diskusjonen. Kvinnene og Jesu tilhengere visste jo at de ikke hadde stjålet den døde kroppen slik det ble påstått fra flere hold.

Påskens fortelling er at Jesus ble henrettet og beseiret døden. Påskens budskap er at Gud, like sterkt som Gud identifiserer seg med all tenkelig menneskelig lidelse, overvinner døden og mørket og tilbyr oss å være med i livets fest nå og i all evighet.

Livets fest feires i hver eneste gudstjeneste søndag formiddag, og det leves i vårt samliv og solidaritet med dem som erfarer mørkets krefter og kjemper for livet. Vi ser Guds makt utfolde seg når de som er utsatt for lidelse, har livskraft til å bygge livet sitt opp igjen. Og i hver eneste begravelse inviteres vi til å hvile i håpet om at Guds kjærlighet overgår all forstand og all død og lidelse. Slik blir fortellingene om den tomme graven i Jerusalem, håpsfortelling for oss når vi erfarer lidelse og død.

Men de gir mer enn trøst. De gir oss invitasjonen til å være med i livets fest ved å beskytte og fremme livskraft i våre relasjoner og samfunn. Gud er Herre over dødens makt, vi er invitert til å kjempe sammen med Gud mot mørkets makt i vår samtid og i våre liv. Derfor kan vi synges: Deg være ære, Herre over dødens makt.